

تاریخ‌گرایی نو: مفاهیم و راهکارها

امین پورحسن*^۱، ابوالفضل رضانی^۲

۱. دانش‌آموخته کارشناسی ارشد زبان و ادبیات انگلیسی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز، ایران

۲. استادیار زبان و ادبیات انگلیسی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز، ایران

خلاصه

نقد ادبی عصری جداناپذیر از ادبیات است و از روش‌ها و شیوه‌های آن برای تحلیل آثار ادبی استفاده می‌شود. تاریخ‌گرایی نو که آغاز آن به دهه ۱۹۸۰ برمی‌گردد، یکی از دستاوردهای اخیر نقد ادبی است که به بررسی تعامل تاریخ و ادبیات پرداخته و چشم‌اندازی جدید از آثار ادبی و نویسنده‌ها به دست می‌دهد. این مقاله، با استفاده از دیدگاه‌ها و نظریه‌های مختلف برای بررسی مسائل تاریخی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی در آثار ادبی، کوششی برای تشریح تاریخ‌گرایی نو است تا بخشی از کم و کاست تحلیل نظری در خصوص این رویکرد نو جبران شود. به همین منظور، در این مقاله راجع به مراحل، روش‌ها و نظریات منتقدان، فیلسوفان و تاریخ‌نگاران تاثیرگذار در تاریخ‌گرایی نو بحث خواهد شد تا بحث نظری پیرامون علل استفاده از چنین رویکردی و روش استفاده از آن روشن شود. در انتها، ویژگی‌هایی که این رویکرد را از دیگر روش‌های انتقادی متمایز می‌کند، مطرح خواهند شد تا ما را در دستیابی به افق‌های نو در تحلیل آثار ادبی کمک نماید.

کلمات کلیدی: تاریخ‌گرایی نو، ادبیات، حکایت، تحلیل گفتمان، گرینبلت، گیترتز، فوکو.

مقدمه

فهم جامعه، سیاست، ادبیات و دیگر رخدادهای انسانی تا حدود زیادی به فهم تاریخ چگونگی شکل‌گیری آن‌ها بستگی دارد. چگونگی و چرایی رخدادها با تشریح شرایط اجتماعی که بستری برای این رخدادها فراهم آورده‌اند، روشن و قابل فهم می‌گردد. از این لحاظ مطالعه تاریخ روند شکل‌گیری امور اجتماعی از اهمیت بالایی برخوردار است. ادبیات به‌عنوان یکی از مهم‌ترین و کهن‌ترین پدیده‌های اجتماعی دارای حافظه تاریخی است و فهم آن خارج از بستر تاریخی‌اش دشوار خواهد بود. نویسنده اثر ادبی صدایی از گذشته است که توانسته پس از گذشت سال‌ها هنوز هم به گوش برسد. درک چنین صدایی بدون آگاهی از دنیایی که در آن تولید شده، میسر نخواهد بود. بنابراین با قرار دادن اثر ادبی در بستر تاریخی آن و با تحلیل رویدادها و مناسبات اجتماعی معاصرش، به درک متفاوتی از اثر مورد نظر می‌رسیم.

دو رویکرد کلی در مورد تحلیل تاریخی آثار ادبی و نویسندگان آن‌ها وجود دارد. همانند دیگر القاب و نام‌گذاری‌هایی که مفاهیم گسترده و متناقض را تحت عنوان یک عبارت کلی قرار می‌دهند، نام‌های این دو رویکرد نیز مشکلات خاص خود را دارند و محققان از وجود چنین مشکلاتی آگاه هستند، لیکن صرفاً برای روشن ساختن تفاوت و تقابل دو روش تاریخ‌محور، ناگزیر از این دو نام کلی استفاده می‌شود. این دو رویکرد عبارتند از تاریخ‌گرایی قدیم و تاریخ‌گرایی نو. موضوع اصلی پژوهش حاضر، بحث نظری پیرامون تاریخ‌گرایی نو و نحوه استفاده از این رویکرد است. به منظور کمک به افزایش دقت در ارائه مباحث

* تلفن: ۰۴۱-۳۴۳۲۷۵۰۰ - دورنگار: ۰۴۱-۳۴۳۲۷۵۶۱ - ایمیل: aminpourhasan@gmail.com